

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

471. SESJA PLENARNA W DNIACH 4 I 5 MAJA 2011 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wpływu kryzysu finansowego i gospodarczego na rozkład siły roboczej w ramach sektorów produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP

(opinia rozpoznawcza)

(2011/C 218/01)

Sprawozdawca: **Antonello PEZZINI**

Współsprawozdawca: **Karel HAVLÍČEK**

Dnia 15 listopada 2010 r. stały przedstawiciel Republiki Węgierskiej przy Unii Europejskiej, Péter GYÖRKÖS, w imieniu przyszłej prezydencji węgierskiej zwrócił się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii rozpoznawczej w sprawie

wpływu kryzysu finansowego i gospodarczego na rozkład siły roboczej w ramach sektorów produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 kwietnia 2011 r.

Na 471. sesji plenarnej w dniach 4–5 maja 2011 r. (posiedzenie z 4 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 153 do 5 – 11 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES bardzo ceni to, że prezydencja węgierska zwraca uwagę na kwestię, która ma zasadnicze znaczenie dla zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, tj. na wpływ obecnego kryzysu gospodarczego i finansowego na siłę roboczą oraz jej rozkład w różnych sektorach produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP.

1.2 EKES przypomina również, że wielokrotnie przedstawiał już swoją opinię na temat małych i średnich przedsiębiorstw, które wraz z sektorem publicznym i gospodarką społeczną stanowią fundament gospodarki i zatrudnienia w Europie.

1.3 MŚP w bardzo dużym stopniu odczuły skutki światowego kryzysu gospodarczego i finansowego, chociaż w wielu przypadkach ich reakcją na kryzys było zwiększenie elastyczności i wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań.

1.4 EKES uważa, że UE może zintensyfikować starania na rzecz wsparcia MŚP, wychodząc poza ogólne deklaracje. Obecnie absolutnie niezbędne jest podjęcie spójnych i skoordynowanych działań na szczeblu wspólnotowym, ukierunkowanych na realizację szeregu priorytetów dotyczących poprawy warunków operacyjnych na rynku wewnętrznym, a także na internacjonalizację MŚP.

1.4.1 Wśród działań priorytetowych EKES wyróżnia: rozwój potencjału nowej przedsiębiorczości, zwłaszcza przedsiębiorczości kobiet, wspieranie zatrudnienia wśród młodzieży oraz realizację inicjatywy przewodniej „Mobilna młodzież”.

1.4.2 EKES zaleca regularne organizowanie **dorocznych konferencji MŚP** w celu dokonywania przeglądu sytuacji MŚP w Europie, zwłaszcza pod kątem zatrudnienia. Ta modelowa konferencja powinna gromadzić różne krajowe i europejskie organizacje zawodowe oraz wszystkie instytucje unijne.

1.5 EKES wnosi zwłaszcza o przyjęcie planu działania, aby jak najszybciej zapewnić warunki konieczne do rozwoju nowych innowacyjnych przedsiębiorstw i wsparcie dla istniejących MŚP, przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy niezbędnych do wyjścia z kryzysu, a także aby pobudzić trwały wzrost. Przewidziane działania należy zaprogramować na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym oraz włączyć do nich przedsiębiorstwa komercyjne i niekomercyjne, a także przedsiębiorstwa gospodarki społecznej. W uzupełnieniu do tego planu działania należy także zadbać o szkolenie bezrobotnych i młodzieży pod kątem dostępu do nowych miejsc pracy.

1.5.1 UE w porozumieniu z państwami członkowskimi mogłaby wspierać w regionach objętych celem „Konwergencja” wykorzystywanie funduszy strukturalnych mających na celu udzielenie wsparcia MŚP.

1.6 Zdaniem EKES-u należy przyspieszyć proces internacjonalizacji MŚP poprzez zwiększenie ich dostępu do nowych rynków, a co za tym idzie – ich zdolności tworzenia miejsc pracy.

1.6.1 Uzyskanie dostępu do nowych rynków powinny poprzedzać rzetelne umowy handlowe określające proste protokoły postępowania, które mogłyby zostać bezpośrednio użyte przez MŚP.

1.7 EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma rozpowszechnianie kultury przedsiębiorczości i ducha inicjatywy w środowisku, które wspiera przedsiębiorców, rozumie ryzyko rynkowe oraz podkreśla wartość kapitału ludzkiego.

1.8 Należy wspierać proces szkolenia, przekazywanie wiedzy i przenoszenie kwalifikacji, nowe metody pracy oraz rozwijanie podejścia ukierunkowanego na zmiany, przede wszystkim z uwagi na panujący kryzys, aby zapewnić utrzymanie miejsc pracy oraz ugruntować rolę pracowników jako środka wzmocnienia przedsiębiorstw.

1.9 EKES podkreśla znaczenie zamówień publicznych zgodnych z normami socjalnymi i normami ochrony środowiska jako instrumentu na rzecz utrzymania przedsiębiorstw i lokalnych miejsc pracy. Stosowanie zasady „najpierw myśl na małą skalę” powinno być obowiązkowe w czasie kryzysu, który zagraża znacznej części miejsc pracy: właściwe, odpowiedzialne oraz inteligentne wykorzystywanie popytu sektora publicznego powinno stanowić impuls dla otwartej konkurencji i innowacji.

1.10 Zdaniem EKES-u należy zintensyfikować działania w zakresie tworzenia klastrów i grup sektorowych MŚP. Wymiana umów i wiedzy między dużymi i małymi przedsiębiorstwami mogłaby przyczynić się do ożywienia innowacyjnych procesów za pośrednictwem systemów w formie sieci przedsiębiorstw, w tym również systemów sektorowych.

1.11 EKES zaleca ulepszenie koordynacji wiodących inicjatyw sektorowych pod względem rozwiązań technologicznych, miejsc pracy, inwestycji i rozwinięcia potencjału zasobów ludzkich, aby inicjatywy te przyniosły jak największe korzyści.

1.12 Należy uznać konieczność opracowania nowych mechanizmów finansowych: EKES uważa, że wyzwania finansowe i pozostałe czynniki kryzysowe dla MŚP stały się bardziej dotkliwe przez niezdolność do zaplanowania nowych działań, w tym działań zmierzających do rozwinięcia takich instrumentów, jak JEREMIE, JASPERS i JESSICA.

1.13 Zdaniem EKES-u Komisja powinna przyspieszyć „kontrolę sprawności” obowiązujących przepisów – dając tym samym przykład państwom członkowskim – aby zmniejszyć łączne skutki tych przepisów oraz ograniczyć obowiązki i koszty.

1.14 EKES uważa, że nowe wnioski ustawodawcze należy poddać analizie zapobiegawczej, aby określić ich wpływ na konkurencyjność przy użyciu operacyjnych ocen skutków przeprowadzanych na szczeblu wspólnotowym i krajowym.

1.15 EKES wzywa Komisję do położenia nacisku na rozpowszechnianie technologii niskoemisyjnych i gospodarki ekologicznej, będących źródłem nowych i lepszych miejsc pracy, a także do zintensyfikowania działań w tym zakresie.

1.16 Zdaniem Komitetu należałoby wspierać i stymulować rozpowszechnianie międzynarodowych sieci, również sektorowych, przeznaczonych dla podmiotów propagujących kreatywność i innowacje. Zaleca w związku z tym, by **Europejska Sieć Przedsiębiorczości** odgrywała nie tylko rolę ogólnoinformacyjną i doradczą, lecz również **sektorową**, i by powierzyć jej – jako punktowi kompleksowej obsługi – funkcje administracyjne.

1.17 EKES wzywa do przyspieszenia prac nad przyjęciem europejskiego statutu MŚP i realizacji na szczeblu państw członkowskich programu Small Business Act, na których temat wyraził już swoją opinię.

2. Wstęp

2.1 W wyniku kryzysu gospodarczego, który rozpoczął się w 2008 r., pozytywne tendencje zarejestrowane przez MŚP w latach 2002–2008 uległy zahamowaniu, a liczba miejsc pracy zmalała o mniej więcej 3,25 miliona w okresie od 2009 do 2010 r. ⁽¹⁾

2.2 W 2010 r. stopa bezrobocia w UE osiągnęła 9,6 % i jest wciąż wyższa w sektorze administracji publicznej, transportu i telekomunikacji. Odnotowano niewielką poprawę w sektorze sprzedaży detalicznej i sektorze wytwórczym; zła sytuacja utrzymuje się natomiast na rynku pracy ludzi młodych, w wieku 15–24 lat, wśród których stopa bezrobocia wynosi około 21 %, co jest najwyższym poziomem od początku kryzysu.

2.2.1 Niemniej jednak kryzys gospodarczy oraz czynniki takie jak globalizacja, postęp technologiczny, starzenie się społeczeństwa oraz stopniowe przechodzenie na gospodarkę o niskich emisjach dwutlenku węgla i cząstek stałych dostarczyły silnego bodźca do szybkich zmian w zakresie kwalifikacji i umiejętności potrzebnych na rynku pracy przy intensywnym rozwoju nowych zawodów.

⁽¹⁾ Sprawozdanie „Europejski sektor MŚP pod presją” (*European SMEs under pressure*), 2010 r.

2.3 Wydaje się, że na szczeblu sektorowym recesja wpłynęła na przyspieszenie obecnej tendencji do przenoszenia miejsc pracy z sektora produkcji surowców i sektora produkcji podstawowej do sektora usług, a z prognoz wynika znaczne ograniczenie zatrudnienia w przemyśle surowcowym i rolnictwie oraz utrata miejsc pracy w sektorze wytwórczym i produkcyjnym w latach 2010–2020. Przewiduje się natomiast wzrost zatrudnienia w sektorze usług, w szczególności usług dla przemysłu i usług rynkowych, a także w sektorze dystrybucji i transportu, sektorze hotelarskim, restauracyjnym i turystycznym, służbie zdrowia, edukacji i sektorze bezpieczeństwa.

2.4 Jeżeli chodzi o profile zawodowe, do 2020 r. powinna się umacniać i wzrastać tendencja ukierunkowana na średnie i wysokie kwalifikacje zawodowe (40 %), takie jak kwalifikacje pracownika kadry kierowniczej, specjalisty i inżyniera, którzy są przedstawicielami tzw. *knowledge and skill-intensive jobs*, czyli zawodów wymagających dużej wiedzy i wysokich kwalifikacji.

2.4.1 Zgodnie z prognozami najbardziej zmniejszy się procent pracowników o niskich kwalifikacjach formalnych lub o niższych kwalifikacjach. Stwierdzono, że miejsca pracy w sektorach produkujących dobra inwestycyjne są bardziej zagrożone w przypadku ogólnego kryzysu gospodarczego, ponieważ w ich przypadku szczególne znaczenie mają kompetencje zawodowe, często obejmujące umiejętności specjalistyczne.

2.5 Komitet wielokrotnie przypominał⁽²⁾, że „znaczenie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) dla gospodarki Unii Europejskiej jest ogólnie uznane”, i podkreślał⁽³⁾, że „ponieważ wyniki gospodarcze, innowacyjność i zatrudnienie coraz bardziej zależą od MŚP, priorytetem powinien być rozwój przedsiębiorczości wśród młodzieży”.

2.6 W UE liczba niezależnych przedsiębiorstw przekracza 20 milionów, z czego ponad 99 % stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 250 pracowników. Znaczną większość (92 %) stanowią mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 10 pracowników. Ponadto zatrudnienie w MŚP stanowi ponad 67 % zatrudnienia w UE⁽⁴⁾. Dla wielu spośród tych MŚP przetrwanie kryzysu było możliwe jedynie dzięki zaangażowaniu ich personelu.

2.7 Należy jednak mieć na uwadze wielorakie przeszkody, takie jak:

- środowisko niedostosowane do rozwoju przedsiębiorczości;
- trudny dostęp do kredytów;
- trudności związane z internacjonalizacją i dostępem do rynków;

⁽²⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie różnych środków politycznych, poza odpowiednim finansowaniem, o potencjalnym wpływie na wzrost i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. C 27 z 3.2.2009, s. 7), opinia EKES-u w sprawie: „Jak wspierać MŚP w dostosowaniu do zmian na światowym rynku” (Dz.U. C 255 z 22.9.2010, s. 24) oraz opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Najpierw myśl na małą skalę – Program Small Business Act dla Europy” (Dz.U. C 182 z 4.8.2009, s. 30).

⁽³⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie strategii lizbońskiej po 2010 r. (Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 3).

⁽⁴⁾ Źródło: Eurostat.

— niewystarczający przepływ wiedzy i umiejętności w zakresie zarządzania;

— niewystarczająca ochrona własności intelektualnej;

które mogą zahamować proces budowania nowej przedsiębiorczości oraz tworzenia i szybkiego rozwoju innowacyjnych MŚP, a także uniemożliwić realizowanie polityki pełnego zatrudnienia.

2.8 W 2009 r. liczba dużych przedsiębiorstw, które odnotowały spadek poziomu zatrudnienia, uległa podwojeniu w stosunku do małych przedsiębiorstw i więcej niż potrojeniu w porównaniu z mikroprzedsiębiorstwami. Powyższe dane liczbowe potwierdzają zdolność małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw do pełnienia funkcji stabilizującej w odniesieniu do cykli gospodarczych.

2.9 Tendencje panujące na wspólnotowym rynku pracy nadal charakteryzuje jednak znaczny brak równowagi między państwami, z niedopuszczalnym poziomem bezrobocia wśród młodzieży: jeśli prawdą jest, że średnia europejska stopa bezrobocia może w latach 2010–2011 osiągnąć krytyczny poziom przekraczający 10 %, to rozkład siły roboczej w ramach sektorów, regionów i przede wszystkim w ramach przedziałów wiekowych jest o wiele bardziej niepokojący.

2.9.1 Z ostatniego sprawozdania „Zatrudnienie w Europie” z 2010 r. wynika, że kryzys uderzył najbardziej w ludzi młodych i przyczynił się do bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat, które w niektórych państwach członkowskich osiąga i przekracza poziom 30 %.

2.10 Analiza zmian w rozkładzie europejskiej siły roboczej w ramach różnych sektorów⁽⁵⁾ – z podziałem na wiek, płeć i rodzaj przedsiębiorstwa – wskazuje na:

— wzrost ogólnej stopy zatrudnienia w UE-27⁽⁶⁾ z 62,2 % w 2000 r. do 64,6 % w 2009 r.;

— spadek stopy zatrudnienia wśród młodzieży⁽⁷⁾ w tym samym okresie z 37,5 % do 35,2 %;

— wzrost stopy zatrudnienia kobiet ogółem z 53,7 % do 58,6 %, a w przypadku młodych kobiet spadek z 34,1 % do 33,1 %;

— spadek stopy zatrudnienia w sektorze przemysłowym w UE-27 z 26,8 % w 2000 r. do 24,1 % w 2009 r.;

— wzrost stopy zatrudnienia w sektorze usług z 65,9 % w 2000 r. do 70,4 % w 2009 r.;

⁽⁵⁾ Eurostat – Wskaźniki rynku pracy / UE-27 – 2010 r.

⁽⁶⁾ Klasyfikacja Eurostatu dla przedziału wiekowego od 15 do 64 lat.

⁽⁷⁾ Klasyfikacja Eurostatu dla przedziału wiekowego od 15 do 24 lat.

— spadek stopy zatrudnienia w rolnictwie z 7,3 % w 2000 r. do 5,6 % w 2009 r.

2.11 Dane dla UE-15 świadczą o nieznacznej poprawie sytuacji, zarówno w odniesieniu do ogólnej stopy zatrudnienia (wzrost z 63,4 % do 65,9 %), jak i zatrudnienia kobiet (wzrost z 54,1 % do 59,9 %).

2.12 Zapewnienie umiejętności i nowych kwalifikacji młodym ludziom obojga płci stanowi cel programu wspólnotowego „Mobilna młodzież”, chociaż jego zakres wydaje się ograniczony wobec ogromnej skali problemu, w związku z czym powinien zostać połączony z innymi inicjatywami, by doprowadzić do powstania nowej działalności i nowych przedsiębiorstw.

2.13 Komitet, również za pośrednictwem swojej Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle (CCMI), wypowiedział się na temat wpływu kryzysu na zatrudnienie w przemyśle wytwórczym, motoryzacyjnym, włókienniczym, metalowym, lotniczym, w branży kultury i branży twórczej, w przemyśle stoczniowym, górniczo-hutniczym, AGD oraz w innych gałęziach przemysłu, a także w sektorze leśnym, rolniczym i usługowym.

2.14 We wszystkich sektorach obok dużych przedsiębiorstw działa znaczna liczba MŚP: w sektorze wytwórczym (na 2 376 000 przedsiębiorstw europejskich 2 357 000 stanowią MŚP), w sektorze budowlanym (2 914 000 na 2 916 000), w sektorze sprzedaży hurtowej i detalicznej, napraw samochodów i motocykli oraz dóbr konsumpcyjnych dla rodzin (łącznie 6 491 000 na 6 497 000), nie wspominając o sektorze obsługi nieruchomości, sektorze restauracyjnym, hotelarskim i transportowym.

2.15 EKES podkreśla pełną komplementarność między dużymi, średnimi i małymi przedsiębiorstwami, która często przekłada się na jakość podwykonawstwa, wydajność outsourcingu oraz na tworzenie innowacyjnych firm typu spin-off.

2.16 Możliwość tworzenia nowych miejsc pracy w ramach walki z kryzysem oraz pobudzania trwałego i konkurencyjnego wzrostu gospodarczego dzięki małym i średnim przedsiębiorstwom sektora publicznego, prywatnego i gospodarki społecznej dotyczy zwłaszcza niektórych sektorów usług⁽⁸⁾:

- sektora spin-off w obszarze badań i rozwoju;
- sektora informatycznego i powiązanych rodzajów działalności;
- działalności w zakresie konserwacji i modernizacji nieruchomości;
- działalności wspomagającej pośrednictwo finansowe;
- sektora hotelarskiego i restauracyjnego;
- sektora turystycznego i branży kultury;
- sektora usług pocztowych, telekomunikacyjnych i transportowych;
- sektora zaopatrzenia w energię elektryczną, gaz i wodę;

⁽⁸⁾ Zob. Hartmut Schrör, *Powstawanie, przetrwanie i likwidacja przedsiębiorstw – wpływ na zatrudnienie (Enterprise Births, Survivals and Deaths – Employment effects)*, Eurostat, biuletyn *Statistics in Focus*, nr 44/2008).

— sektorów przewidzianych w ramach rynków pionierskich: e-zdrowie, zrównoważone budownictwo, inteligentne tkaniny, produkty pochodzenia biologicznego, recykling, odnawialne źródła energii oraz gospodarka ekologiczna.

2.17 Jeżeli chodzi o rozkład terytorialny udziału MŚP w wartości dodanej i zatrudnieniu w UE w latach 2002–2007, nie odnotowano znaczących różnic w odniesieniu do miejsc pracy, natomiast dane dotyczące udziału MŚP w wartości dodanej wydają się wskazywać na znaczne różnice między UE-12 a UE-15, przy czym rozbieżność w wydajności MŚP i dużych przedsiębiorstw w nowych państwach członkowskich jest większa niż w starych państwach.

2.18 Ponadto oprócz tworzenia nowych miejsc pracy MŚP znacznie przyczyniają się do dynamiki oraz innowacyjności gospodarki i stanowią ważne czynniki rozpowszechniania wiedzy naukowej i technologicznej dzięki przekazywaniu i komercjalizacji pomysłów i odkryć. W tym kontekście należy zauważyć, że na szczeblu europejskim nowe podejścia określone w zasadzie „najpierw myśl na małą skalę” i w Small Business Act nie zostały jeszcze w pełni zastosowane, przede wszystkim na szczeblu regionalnym i krajowym.

2.19 Zdaniem Komitetu należy zintensyfikować działania mające na celu tworzenie innowacyjnych grup (klastrów) MŚP o dużym potencjale rozwojowym, które będą inicjować innowacyjne zmiany za pośrednictwem systemu sieci zdolnych do szybkiego wprowadzania do obrotu produktów wysokiej jakości przyjaznych dla użytkownika.

2.20 Kluczowym elementem w procesie intensyfikacji rozwoju i zwiększania konkurencyjności MŚP są działania mające na celu wspieranie ich internacjonalizacji na rynkach światowych oraz budowanie ich potencjału na rynku wewnętrznym z zapewnieniem sprawiedliwych warunków konkurencji i działalności.

2.21 Podczas gdy udział MŚP w krajowym PKB wynosi średnio ponad 50 %, ich udział w eksporcie poza UE wynosi średnio tylko 30 %, chociaż często jest on wynikiem działania w globalnych łańcuchach wartości.

2.22 Duży nacisk położono na łatwiejszy dostęp do kredytów: w czasie kryzysu UE udzieliła wsparcia rządów, instytucjom finansowym i dużym przedsiębiorstwom, natomiast robi się niewiele lub nie robi się nic, aby wspierać MŚP oraz tworzyć wydajne i trwałe miejsca pracy na szczeblu lokalnym. Należałoby wzmocnić instrumenty takie jak JEREMIE, JESSICA i JASPERS.

2.23 EKES wzywa rządy państw UE do zdecydowanego poparcia:

- krajowych i regionalnych programów na rzecz pobudzania przedsiębiorczości;
- instrumentów utrzymania aktywności małych i średnich przedsiębiorstw;

- rozwoju nowej działalności opartej na inteligentnych produktach i usługach;
- zmniejszenia ograniczeń biurokratycznych;
- szkolenia bezrobotnych i młodzieży pod kątem dostępu do nowych miejsc pracy
- stałego podnoszenia kwalifikacji i szkolenia siły roboczej;
- dialogu społecznego;
- zapewnienia lepszego dostępu do programów wspólnotowych, ze szczególnym uwzględnieniem finansowania MŚP;
- zwalczania oszustw podatkowych i pracy nierejestrowanej;
- ograniczania i upraszczania obciążeń administracyjnych przez tworzenie pojedynczych punktów kontaktowych i sieci sektorowych.

2.24 EKES zaleca zwłaszcza przyspieszenie trwającego przeglądu, aby ułatwić dostęp do wspólnotowych programów w obszarze badań i innowacji.

2.25 Należy zaradzić niedoskonałościom rynku, jeżeli chodzi o propagowanie trwałych miejsc pracy, rozwijanie ducha przedsiębiorczości, innowacyjne rozwiązania i trwały wzrost gospodarczy, przyjmując dynamiczne pakiety działań, które umożliwią właściwą realizację procesu powstawania, rozwoju i likwidacji przedsiębiorstw w odpowiednich, jasnych i przejrzystych warunkach i które będą wsparciem dla tego procesu.

3. Uwagi

3.1 Niniejsza opinia rozpoznawcza została opracowana na wniosek prezydencji węgierskiej w sprawie wpływu obecnego kryzysu gospodarczego i finansowego na siłę roboczą oraz jej rozkład w ramach różnych sektorów produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP.

3.2 EKES uważa, że, aby podjąć próbę wyjścia z kryzysu oraz odgrywać znaczącą rolę w procesie globalizacji, należy przedsięwziąć natychmiastowe działanie na szczeblu wspólnotowym. Działanie to powinno być spójne i skoordynowane oraz ukierunkowane na realizację szeregu priorytetów, wychodzić poza czyste deklaracje i być skuteczne, mieć na celu poprawę warunków operacyjnych w ramach rynku wewnętrznego i rynków światowych, wspierać innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw, pobudzać ducha przedsiębiorczości, wskazywać nowe metody szkolenia i kwalifikowania pracowników oraz umożliwiać dostosowanie rynku pracy do nowych wyzwań.

3.3 Aby zapewnić swój pełny pozytywny wpływ na zatrudnienie, również w nowych ramach globalizacji i pomimo kryzysu międzynarodowego trwającego w krajach uprzemysłowionych, MŚP muszą mieć możliwość konkurowania na równych zasadach, także poprzez:

- przyjęcie planu działania mającego na celu stworzenie niezbędnych warunków, aby umożliwić MŚP pełny udział w tworzeniu miejsc pracy;

- budowanie innowacyjnych zdolności małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie sieci, okręgów produkcyjnych, usług i parków technologicznych⁽⁹⁾;

- zapewnienie dostępu do rynków zagranicznych, finansowania i wzmocnionych ubezpieczeń i gwarancji płatności w międzynarodowej wymianie handlowej;

- inteligentne struktury wsparcia gospodarczego rynków⁽¹⁰⁾ oraz pełną wzajemność w otwarciu rynku europejskiego i rynków zagranicznych;

- przestrzeganie norm socjalnych i norm ochrony środowiska oraz poszanowanie własności przemysłowej i intelektualnej;

- środki przeciwko asymetrii informacji w dostępie do kredytu, zapewniające odpowiednie oferty dotyczące kredytów, pożyczek i udziału w kapitale wysokiego ryzyka;

- struktury ustawicznego szkolenia, zarówno na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zarządzania przedsiębiorstwem, jak i w celu zapewnienia wykwalifikowanej siły roboczej w ramach modelu flexicurity negocjowanego między partnerami społecznymi;

- dialog społeczny na szczeblu krajowym i europejskim, uwzględniający specyfikę MŚP i zapewniający im odpowiednie przedstawicielstwo na szczeblu wspólnotowym, a także dialog, który umożliwi partnerom społecznym należyte uporenie się ze skutkami kryzysu;

- walkę z gospodarką nieformalną oraz wzmocnienie polityki konkurencji w odniesieniu do pomocy państwa.

3.4 EKES uważa, że należy dokonać racjonalizacji i uproszczenia procedur administracyjnych i uregulowań dotyczących zakładania przedsiębiorstw, przede wszystkim na szczeblu państw członkowskich. Celem takiego postępowania byłoby zapewnienie istniejącym przedsiębiorstwom korzystania z możliwości technologicznych i handlowych do celów rozwoju oraz zapewnienie nowym MŚP zdolności do tworzenia nowych miejsc pracy, co pozwoliłoby w pełni wprowadzić w życie zasadę „najpierw myśl na małą skalę” i Small Business Act.

3.4.1 Ponadto należy przyjąć statut europejskich MŚP oraz przeprowadzić badanie na temat spółdzielni europejskiej, aby umożliwić jej rozpowszechnienie na większą skalę.

3.5 Należy ułatwić proces internacjonalizacji MŚP poprzez zwiększenie uczestnictwa przedsiębiorców w partnerstwach w dziedzinie badań oraz zapewnienie dostępu do rynków zagranicznych.

⁽⁹⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie europejskich okręgów przemysłowych oraz nowych sieci wiedzy (Dz.U. C 255 z 14.10.2005, s. 1), opinia EKES-u w sprawie roli parków technologicznych w przemianach przemysłowych w nowych państwach członkowskich UE (Dz.U. C 65 z 17.3.2006, s. 51) oraz opinia EKES-u w sprawie przemian w przemyśle, rozwoju terytorialnego i odpowiedzialności przedsiębiorstw (Dz.U. C 175 z 28.7.2009, s. 63).

⁽¹⁰⁾ Zob. dostęp i uproszczona struktura bazy danych dostępu do rynku (MADB).

3.5.1 Konieczne jest realizowanie powyższego celu również w ramach strategii ułatwiającej ustanawianie międzynarodowych sieci podmiotów propagujących kreatywność i innowację – pracowników kadr kierowniczych, badaczy, osób wykonujących wolne zawody – aby sprzyjać synergii i lepszej internacjonalizacji wolnych zawodów.

3.6 Co więcej, należy propagować kulturę przedsiębiorczości oraz wzmocnić ducha inicjatywy i przedsiębiorczości kobiet, rozwijając niezbędne umiejętności strategiczne i umiejętności w zakresie zarządzania, a także usprawniając proces szkolenia.

3.6.1 Wydaje się również właściwe wprowadzenie planu działania uwzględniającego dane statystyczne na okres sześciu miesięcy, dotyczące zmiennych ekonomicznych i społecznych dla europejskich MŚP.

3.7 Ustawiczne szkolenie zawodowe kadr kierowniczych i pracowników niższego szczebla musi zapewnić wykwalifikowane zasoby ludzkie dysponujące najnowszą wiedzą w ramach, które zachęcają do równości płci. EKES wzywa do podjęcia priorytetowych działań na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym mających na celu walkę z bezrobociem wśród młodzieży poprzez zwiększenie możliwości w zakresie odbywania praktyk i staży zawodowych wysokiej jakości (*work placement*), sponsorowanie absolwentów, zwłaszcza kierunków ścisłych, a także do rozpoczęcia kampanii mających na celu

ukazanie wartości zatrudnienia w sektorze przemysłowym i wytwórczym oraz przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród kobiet.

3.8 EKES jest przekonany, że należy zwiększyć zdolności przyswajania innowacyjnych rozwiązań: należy wzmocnić sieci przekazywania umiejętności i wiedzy, a także budować okręgi przemysłowe nowej generacji i infrastrukturę do celów transferu technologii i mobilności zasobów ludzkich między sektorami przemysłowymi, ośrodkami badawczymi i uczelniami wyższymi, również w ramach Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT), do którego należy włączyć MŚP.

3.9 Zdaniem Komitetu realizacja wiodących inicjatyw sektorowych powinna być lepiej koordynowana pod względem rozwiązań technologicznych, inwestycji, szkoleń i rozwinięcia potencjału zasobów ludzkich.

3.10 Skutkiem kryzysu będzie radykalna przemiana europejskiego rynku pracy, w związku z czym pracownicy i przedsiębiorcy muszą być gotowi i dysponować odpowiednimi umiejętnościami i wsparciem, aby przystosować się do rzeczywistości ulegającej zmianom. „Kryzys przekreślił wszelkie dotychczasowe osiągnięcia, musimy więc jak najszybciej zreformować rynki pracy i sprawić, by umiejętności odpowiadały zapotrzebowaniom, a warunki pracy sprzyjały tworzeniu nowych miejsc pracy” ⁽¹⁾.

Bruksela, 4 maja 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Zob. László ANDOR, komisarz ds. zatrudnienia – IP/10/1541 z dnia 23 listopada 2010 r.